

СКОРОТЕЦА.

(Courier.)

Число 46.

Неделя 13 Юнія 1843.

Год. III.

Г Н Ю Р А Ч.

(БАЛЛАДА)

Слободано из Шиллера превео

В. Живковић.

(конаць)

„Здраво краљу!“ наздравля и рече:
„Срећан онај, кој на бѣлом дану
Чистог зрака слободу ужива;
О да знате „ТУ“ како е страшно!
Човѣк нек се ник’да не усуди
Да Богова тайне испитива.“

„Као што муња плаховито сѣва,
Тако ме е исто силан талас
Немилце и хитро понео,
И врго ме у несвѣтеној вртњи
Дивљом силом у провалу пуну,
Да спасевѣ ван ума ми беше.“

„Онда Бог ми, коем се обратим
У највећој бѣди и злопати,
Показа ми сакривену стѣну;
Ню дркѣћим дохватим рукама,
Гдѣ заштићен — на шилјастој шкољки,
Злаћен пEAR заквачен напипам.“

„Подампом е дубоко зѣвала
Незмѣрне бездне помрчица,
Око’ мене спазим са ужасом,
Како гадне врзу се утворе
По мутинма праћаканој валма:
Саламандрa и змаевн лютн.“

„Ту гмизаху безбројно смѣшане
Све авети у клупче слоптане.“

Гнјус шкргасти, и пљоснаста видра,
Морски курјак мрзко чудовиште,
Хай што зубна сићушним кезнсе,
Истоветна од мора хиена.“

„Висно сам сав обузет езом,
Од помоћи людске надалеко,
Прси ми се од туге цепаху;
Ах, дубоко бив од дружини! —
У бѣснилу самртне самоће
Међу дивљим мора страшилама.“

„Нападе ме страва, и помислим —
Као да ништо, да ме смлави, нагли;
И у таквом грозничном бунулу,
Одтиснем се од врлетне стѣне,
А вртлог ме са хуком дочека,
И баци ме — срећом на површѣ!“

Краљ га слуша и удивљен викиу:
„Овај пEAR твој е по заслуги;
Јошт и прстен овај ћу ти дати
Сав изкићен са драгим каменѣи,
Ако срећу јошт едном покусиш,
Да нам кажеш, шта е на „дну“ мора.“

То краљѣва слушала е ћерка;
И мољаше Отца умилито:
„Прођ’ се отче тако грозне шале,
Он е више нег итко чинио;
Мало л’ ти е? Ето заповѣди
Нек племићи посраме јунака!“

Краљ се мршти, и пEAR узима,
Па га хитти у сред среде вира:
„Ако пEAR јошт едаред нађеш,
Племићем ћу тебе учинити“

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

И дају ти ћерцу за любовцу
Коя за те тако лѣпо моли.“

Вишня сила душу му очара, —
И очи му огњем запламтише;
Он погледа на дивно дѣвојче,
Обливено стидом и румениу;
„Живот шта е према тој награди?“
То помисли, — и у море скочи! —

Од брега се вали одтискую
И опета натраг доплюскую
Дѣва поглед тамо е — упра —!
Валяјусе, валяю таласи,
Горе — доле, онамо — овамо,
Ал ниедан „нѣга“ недонаша!

У Вршцу на Ђурђев Дан 1843.

СУДБА ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА ДЕСПОТА, И
НАРОДА СРБСКОГЪ СЪ НЪИМЪ У АУСТРИЈУ
ПРЕШАВШЕГЪ.

одъ Д. Арнота.
(продуженіе)

Пето. „Године 1693, Декретомъ Вел. Вашегъ благоутробно наложено е: да се Народъ Србски у својој свободи остави, одъ данка, зымны порціона, и подобны терета свободанъ буде. Но садъ свимъ овимъ обтерењенъ е Србскій народъ; войска безъ собственногъ управителства, међу туђе Генерале и команданте на о-собъ разложена е тако, да имъ е тежба и жалость неисказанна.“

Шесто: „Четвртый пунктъ дипломе Вашегъ Вел. овако гласи:“ „Ако Божіомъ помоћу у генералномъ сраженію или обсади какве тврдыни, Србљима подъ Нашимъ хоругвама воююћимъ ма како-ва добыть случи се; то у деобы налажемо наблюдавати оно правило, које е за садъ у Нѣмецкой войски у обычаю. Ни-ти и коимъ начиномъ допушћамо, да собственномъ храброшћу задобывенну добыть Нѣмецка или Унгарска войска покраде и себы присвои и проч.“ — Алъ

године 1694, кадъ су турци Петрова-радинъ обсели, и дунавомъ својој армади раану, оружје, и друге потребе носили, Србљи на нѣи кодъ Титела близу Сланкамена нападну, и освоє 22 велика брода; одъ којихъ су 12 напу-ћѣни были вѣчмомъ, које се на 30, 000 форинтій цѣнило, а прочи праомъ, оловомъ, яничарскимъ пушкама, и стрѣла-ма. Осимъ овы, задобиени су јошть 7 бродова, пуны рааномъ и одѣломъ, и една фрегата 6 топова. Одъ турака су побіени 300, заробљени 90, а прочи су се бѣгствомъ спасли. — Сва ова добыть бы-ла бы нама, као народу безъ сваке воєнне плате воююћемъ, велика помоћ, но Воєначалници су Унгарске войске то одъ насъ одузели. — Зато препокорно къ милости Вел. Вашегъ притичемо: да ако е добыть ова наша и на рачунъ Ва-шегъ Вел. одузета, да бы милостиво на-ложити изволели; да се и нама одъ тогъ каква награда учини. Аколи су войводе безъ знаня Вашегъ Вел. то учинили, то да намъ се нашъ добытакъ поврати или баръ ако ништа друго, да намъ се къ умноженію заслуга наши запише и изда.“

Седмо: „Несумњамо се, да нѣ цѣ-лой вселенной познато, колико е драге наше крви Србске при Бечкой обсади проливено, које многе дипломе како пред-кова тако и Вашегъ Величества мило-стиво награждаваю. — Зато, будући да е у време блаженногъ спомена Рудолфа Вгорогъ, Стефанъ Бочкаи Князь Ердельскій (кои е случайно одъ турака задобио или му е дата као што Гштван-ѣи у кнѣ. 3 листу 542 сведочи) Дяди-диму древны Деспота наши, у Царску Вел. Вашегъ сокровиштницу донео, коју е Дядиму Мануилъ Палеологъ Самодержаць востока, зету свомъ Првомъ Стефану Бранковићу Деспоту, по-клонію, које и наши Србски лѣтописи

сведоче. — Стефанъ Деспотъ болешћу разслаблѣнъ юштъ е за живота, законномъ наслѣднику и унуку свомъ, Првомъ Георгію Бранковичу исту Дядиму у руке предао. — Одъ овы е Бранковича како женскимъ тако и мужкимъ поломъ правый и законный потомакъ, сашный Второй Георгій Бранковичъ Деспотъ. Мы покорно просимо: да бы Деспотъ заедно съ круномъ Деспотскомъ одъ воинне страже освобоѣнъ, и у Деспотскомъ достоинству потврѣнъ бы, коіомъ бы се милошћу споменъ и име Вашегъ Вел. као и кодъ прочи народа тако и кодъ насъ съ прославлѣномъ радосћу и успѣхомъ навѣки славило.“

(конецъ слѣдую)

ПАЛЕЖЪ МОСКВЕ.

(НОВЕЛА)

1. Прстенюванѣ.

Битка кодъ Москве страовито е беснила. Грмлявина топова съ высине Бородинске тресла е грдне стене светого града; а дивный метежъ распуштеногъ людства, подобно таласима бесногъ мора, страшный ужасъ на све стране раздаваше. Предъ храмомъ Св. Ивана на молитву скупляше се народъ, а свещтеници своимъ кроснореніемъ подизау у народа грудима духъ слободе, духъ ратоборства и любовь къ миломъ своме отечеству. Французи у Москви већ у найвећой опасности живе, и већ многій као жертва освете пада. —

У овай истый данъ было е у двору Графа Сулкова велико друштво скуплѣно; Графъ е заключіо, да свою кћерь Пауловну са младымъ княземъ Василиемъ, кои е грана одъ едне найславніе руске породице бы, прстенуе, ако Руси победу кодъ Беродина срећно одрже. — Сала е была великолѣпно украшена, а

ли радости и веселя у нѣой не быаше; сви су никомъ поникнули, и немирно излазакъ битке очекивали. Само се о предстоющей опасности говорило, и мутный изгледъ будующности целомъ е друштву бригу задавао. — Пауловна садъ е текъ у осамнайсту годину 'ступала, лепа, да іой у целой околинѣ равне не быаше, дражестногъ изгледа, виткогъ стаца а притомъ и благородне душе. Данасъ у снѣжномъ оделу обучена быаше; драго каменъ и бисеръ на нѣой и полноћну бы таму у сыйный данакъ претворіо. Поредъ нѣ стояше младый Князь Василіе, кои е много манъ вниманіе на се обратио. Онъ збогъ нѣжногъ воспитанія слабо изгледаше; у нѣговымъ очима живость оскудѣваше; но то управо любви искру у срдцу нѣжногъ пола подизаше. Но при свемъ томъ онъ племенито срдце у грудма своимъ неговаше и у своимъ предпріятіама постоянство показиваше. Онъ е смртно любіо Пауловну, коя му е само по жельи свои родителя руку дати намеравала.

„Ахъ! я ѣу скорымъ найсрећни овомъ света постати“ рече младый Василіе лепей Пауловни, „я ѣу найсрећни на овомъ свету быти, ако наши юнаци надъ беснымъ Французомъ победу одрже; еръ онда ће и мени тужномъ сыйно засинути сунце, коє ће ме крозь цѣлый животъ обасявати.“

„Кадъ вы у победи надъ Французима толику срећу налазите“ рече Пауловна, „зашто сами собомъ отечество наше не браните, него се на тују храбрость ослоняте.“

При овымъ речма образи Василіеви одъ стыда као ружа поруменише; нѣгово срдце яче е чувствовало Пауловничѣ укоръ, нег' да бы онъ предъ Пауловномъ стояти могао. Жалостанъ погледъ на Пауловну бацивши оде одъ нѣ. —

(продуженіе слѣдую.)

ДОПИСЬ.

Изъ Словенске. У данашнѣмъ добу ништа тако политике не занима, као знатна она идеја: „Споенѣ Славенскогъ елемента.“ Я не знамъ управо, шта наши политици о той идеи мысле, но то е доста известно, да се она у политическомъ смыслу одъ многи узима. Но я на страну метаюћи ово неосновано людій миѣнїе, велимъ, да се у займность славенски народа само у литерарномъ смыслу кодъ Славена разумева, кою свакий правый народолюбаць треба да подкреплюе. Срѣ само овда, кадъ цело Славенство съ обштомъ - славенскомъ - литературомъ упозна се; кадъ оно, што имъ е природа даровала, име, языкъ - народность - узцене, уважаваю; кадъ ону свезу, коя їй у прїятельству - у сродству - потайно држи, примете, и потомъ све проникнувши дознаду, кои народи по крви, имену и языку у едно спадаю, онда ће само моћи Славени оно быти, за што їй е природа опредѣлила; онда ће обштымъ силама на полю литературе новий Парнасъ подїи. А кое е средство овогъ узаймногъ, овогъ светскогъ познанства? Златне науке, књижество. Овымъ ћемо за найдалѣмъ и по Адаму и по крви брата разпытивати, овымъ ћемо новой среѣи изъ међу народа темель полагати. Срѣ безъ литературе нема познанства, безъ познанства нема почитанїя и уваженїя, а безъ овогъ нема любви, нема слоге и великодушїя, съ єдною речї: нема добродѣтели, коя е основъ среѣе човечїе. Зато положимо темель будућой народной среѣи, разпространяваймо литературу, да познамо народе, нашу браћу, да намъ наша према њима любовь буде сталнїя и крепчїя. — А іоштъ кадъ чуемо, гди се уередъ Париза и Берлина наши праотаца славна дѣла преповедаю, гди унуке подстрекаваю, да славны праотаца стопама слѣдую: то не бы ли се стыдили, одъ тако благородне и духа човеческогъ достойне намере клонити се. Но потомци славенски осећаю нужду и потребу познанства; осећаю ону сладость, коя имъ душу слади, кадъ дознаду, ко су, шта су? кадъ чую, да у целомъ свету имаю єнокрвне браће, єродника, прїтеля; а Славенска е одранила и воспїтала у своїой утробї сынове, кои се достойно са именовъ Майке свое поносе.

Славофилъ.

В Ъ С Т И.

Вѣсти (приватне) изъ Босне являю: да е нѣи 200 свештеника (францишканера) у манастирь отишло збогъ неки важны узрока. Слѣдства овогъ нѣовогъ пустунка време ће намъ показати.

РОДОЛЮБИВИ ПРИЛОЖНИЦИ НА ФОНДЪ ШКОЛСКІЙ ПОДЪ СЛ. ШКОЛСКОМЪ ДЕПУТАЦИОМЪ НАОДЕТІЙ СЕ.

Изъ В. варадскогъ Дистрикта Г. Георгїй Моизесъ мѣстный Директоръ у Вашархелю 25 фр.; Г. Ларонъ Георгїевичъ ондешнїй учитель 5 фр.; одъ преѣшны пакъ година слѣдуюћи су на фондъ школскїй принели: Г. Георгїй Пиларъ, местный Дир. у Капруци 10 фр.; Г. Никола. Балахъ местный Дир. 10 фр.; Сабадхельскїй, Теодоръ Вершанъ 10 фр.; Шайтеньскїй Савва Пиланъ 12 фр. 30 кр.; Кладовачкїй местн. Дир. Хорга Јованъ 7 фр. 30 кр. вв. — коима се одъ стране врховногъ школскогъ надзирательства на нѣнномъ родолюбію предъ Србскомъ публикомъ явно найусрднїе благодарїи.

ПОПРАВКА.

У последнѣмъ числу слѣдуюће се погрешке увукле: стр. 257. свезналијем и надрикнїгама, место: свезналијем надрикнїгама; стр. 258. вр. 29. користи слава, место: корист и слава; вр. 39 овакова погрѣшке, место: овакове погрѣшке; стр. 259. вр. 6. одъ дол.: устомъ, место у истомъ, — кое се съ овымъ поправити умолява.

ПРИЛОГЪ.

Оправданїе превода Цицероновы тускулански испитанїя одъ Іакова Живановїћа.

Сва она родолюбива ГГ. Пренумеранти, кои одъ прошасте или ове године за Скоротечу іоштъ ни су платили, понизно се умоляваю, да бы што скорїе новце на школ. Депутацию послати любовь имали.

Издаватель Димитрїй Јовановїчъ. (Bastei Gasse Nr. 349)

У ПЕШТИ словима Баймеловымъ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS